

### עין משפט נר מצוה

כה א מיי פיה מהל  
מתנת עניים ה' ב  
טו"ע"ר י"ר כתיב רחמני  
ב: כ  
בו ב מיי פ"ב מהלסת  
מדיס ה' טו טו"ע"ר  
ח"מ ס"י רעב ספ"י ח:  
ג] מיי ס"י טו טו"ע"ר  
שס ספ"י ה' ז:  
ד כ ה מיי פ"ג מהל  
ק"ס הלכה ג טו"ע"ר  
ח"מ ס"י פג ספ"י ג:

### מוסף רש"י

מבשר זה לקט שבה  
ופאה. שהן חלקן של עני  
דמיים היה (שמות כז)  
לח העני עוק' (ד"ה ה').  
בגדיהם מין. להי' הוא  
כלו אמר היינו נוטל  
מעך של אהיה משך  
ולח מחזיקים הן זה  
לדח למד (ד"ה ה' בשח).  
משבתא מין לכולי  
עלמא שרי. ללמתי  
מניה שאן זה לשון אסור  
האלה אלא לשון שמא.  
ולע"פ שזאת משנת  
אני ג. (שם). במאי  
פלגינן ר' עקיבא ורבנן  
במתניתין (שם).

### תוספות

הפך היינו צדקה.  
דסתם מפקדי  
בשכל חיוב זה עניים  
ומסקי מ"מ הפך היו  
לעניים ולעניים: ואם  
תבוא לומר דאין היקש  
למחצתו. ר"ל שפיר  
קאמר דאין היקש למחצתו  
ומיבצע ליה גבי  
צדקה י"ל דשאי הכא  
דסתם הוא שלא לעשות  
היקש אלא לענין כל מחצת  
המבוא שם שהרי כמה  
דברים המביאים בזה  
פסוק שגלוסקא זה מה  
בכמה עניים ולא נכתב שם  
אלא לענין כל מחצת: יש  
לומר ר' ב"ר אבא. הי' אלא  
מסקיה ליה דלירתיא אלא  
חומרם בעלמא מדרבנן  
המפיק ליה חס הממרו  
לענין לאסור ק' לדבר ק"ש  
כיון דביה"ט (אמרין) שאין  
בו זמא (אי מיי) כיון  
דשיר יומו דמחזיק אס' בן  
קדוש י"ל דבזר בעלמא  
כמו איך הפך וצדקה  
דמ"מ מדרבנן מיבעי ליה  
דבה לא איתקנה: אבל  
דייש יבוק. לאן משמע  
לפי' בדיבור בעלמא בעיא  
ליה ששמה י"ל ויזון ושמע  
מוכח דגם בעשרה מעבלי  
[שמאל] אין זימון ומקו  
ההם בנחמתי שבזוא לכו  
וכן האמת והבטח הוא  
בין דבורים צדקה: ויש  
הובינו לבית המדרש.  
שבכח (פ"ב דף טו) פ"ה ו"ג  
למרחק קדימתי הם בעיא  
דקימתי האמת לבית הכסא  
וקאמר הוסיף מלו ה"ה  
למרחק מיהו יש לישבו  
גדלים ליה הכל א"ע"ג  
דביבא ליה אוכר צדקה:  
רק בית הכסא דמחזיק

### ז.

אס"ל יש יד נזקקה. משום לכיון דאתקש א"ע"ג ללא חביבה צדקה  
אין היקש למחצה: הפקר מאי מי אמרינן היינו נזקק או לא. והאי  
ללא מספקא לן אי יש יד לשדועה או לא משום דצדקה איתקוש כי  
ידור נדר או השבצ שבועה<sup>ה</sup> והיינו דמנן (לקמן ט.) כנדרי רשעים נדר  
צדקה בדרבנן ובשדועה אלמא יש יד  
לשבועה: יש יד נזים הכסא. שיהא  
אסור לקרותו צדקה כ"פ: חדא מגו חדא  
קמיבעיא ליה. כלומר א"מ"ל יש זמון יש  
יד או אין יד: ולענין דהלכה. צדקוין  
נקיטינן ולחומרל דיש יד לכיון דבשדועה  
לא אפשטא הוה ליה ספיקא דלוריימא  
ולחומרל. וצבאה וצדקה כח הרשב"א  
ז"ל נמי דלולין לחומרל כיון דלקו  
בתיקו וכן כח הרשב"א ז"ל בהלכותיו  
דבעינן לצדקה לא אפשטא צדקה  
וסגינן דיש יד לצדקה וקיימא לן נמי  
דכל תיקו דאסורא לחומרל ומאי דלומר  
ז"ל דסוגיין דיש יד לצדקה היינו משום  
דקאמרינן דיש תמאל לומר יש יד  
לצדקה זה אפשר הוא על דרך  
הרמב"ם ז"ל שפוסק בכל מקום כאל  
ממלא לומר. אכל במאי דקאמר  
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא  
לחומרל ונראה שספקי גם כן ליה  
הרשב"א ז"ל ומהנה עליהן שרי  
סוגיא מפוסתה היא בשוק פסק הורוע  
והלתיס (חולין דף קלד). שספק ממון  
עניים הרי הוא ספק ממון דלולין ביה  
לקולא לנתבע מדמקשינן התם אמתי  
דגר שנתגבר והיה לו פרה נשטת  
וכו' תנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא  
לקולא רמיהנא חורי נשטיי בשבין  
הקמה וכו' וליצטרך לשנויי הכל פרה  
בצוקת פטורה קיימא קמה בצוקת חיוב  
קיימא אלמא טעמא בצוקת חיוב  
קיימא הא לאו הכי ספק פטור ואם

### ר"ן

אס"ל יש יד נזקקה. משום לכיון דאתקש א"ע"ג ללא חביבה צדקה  
אין היקש למחצה: הפקר מאי מי אמרינן היינו נזקק או לא. והאי  
ללא מספקא לן אי יש יד לשדועה או לא משום דצדקה איתקוש כי  
ידור נדר או השבצ שבועה<sup>ה</sup> והיינו דמנן (לקמן ט.) כנדרי רשעים נדר  
צדקה בדרבנן ובשדועה אלמא יש יד  
לשבועה: יש יד נזים הכסא. שיהא  
אסור לקרותו צדקה כ"פ: חדא מגו חדא  
קמיבעיא ליה. כלומר א"מ"ל יש זמון יש  
יד או אין יד: ולענין דהלכה. צדקוין  
נקיטינן ולחומרל דיש יד לכיון דבשדועה  
לא אפשטא הוה ליה ספיקא דלוריימא  
ולחומרל. וצבאה וצדקה כח הרשב"א  
ז"ל נמי דלולין לחומרל כיון דלקו  
בתיקו וכן כח הרשב"א ז"ל בהלכותיו  
דבעינן לצדקה לא אפשטא צדקה  
וסגינן דיש יד לצדקה וקיימא לן נמי  
דכל תיקו דאסורא לחומרל ומאי דלומר  
ז"ל דסוגיין דיש יד לצדקה היינו משום  
דקאמרינן דיש תמאל לומר יש יד  
לצדקה זה אפשר הוא על דרך  
הרמב"ם ז"ל שפוסק בכל מקום כאל  
ממלא לומר. אכל במאי דקאמר  
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא  
לחומרל ונראה שספקי גם כן ליה  
הרשב"א ז"ל ומהנה עליהן שרי  
סוגיא מפוסתה היא בשוק פסק הורוע  
והלתיס (חולין דף קלד). שספק ממון  
עניים הרי הוא ספק ממון דלולין ביה  
לקולא לנתבע מדמקשינן התם אמתי  
דגר שנתגבר והיה לו פרה נשטת  
וכו' תנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא  
לקולא רמיהנא חורי נשטיי בשבין  
הקמה וכו' וליצטרך לשנויי הכל פרה  
בצוקת פטורה קיימא קמה בצוקת חיוב  
קיימא אלמא טעמא בצוקת חיוב  
קיימא הא לאו הכי ספק פטור ואם

### נדרים

אס"ל יש יד נזקקה. משום לכיון דאתקש א"ע"ג ללא חביבה צדקה  
אין היקש למחצה: הפקר מאי מי אמרינן היינו נזקק או לא. והאי  
ללא מספקא לן אי יש יד לשדועה או לא משום דצדקה איתקוש כי  
ידור נדר או השבצ שבועה<sup>ה</sup> והיינו דמנן (לקמן ט.) כנדרי רשעים נדר  
צדקה בדרבנן ובשדועה אלמא יש יד  
לשבועה: יש יד נזים הכסא. שיהא  
אסור לקרותו צדקה כ"פ: חדא מגו חדא  
קמיבעיא ליה. כלומר א"מ"ל יש זמון יש  
יד או אין יד: ולענין דהלכה. צדקוין  
נקיטינן ולחומרל דיש יד לכיון דבשדועה  
לא אפשטא הוה ליה ספיקא דלוריימא  
ולחומרל. וצבאה וצדקה כח הרשב"א  
ז"ל נמי דלולין לחומרל כיון דלקו  
בתיקו וכן כח הרשב"א ז"ל בהלכותיו  
דבעינן לצדקה לא אפשטא צדקה  
וסגינן דיש יד לצדקה וקיימא לן נמי  
דכל תיקו דאסורא לחומרל ומאי דלומר  
ז"ל דסוגיין דיש יד לצדקה היינו משום  
דקאמרינן דיש תמאל לומר יש יד  
לצדקה זה אפשר הוא על דרך  
הרמב"ם ז"ל שפוסק בכל מקום כאל  
ממלא לומר. אכל במאי דקאמר  
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא  
לחומרל ונראה שספקי גם כן ליה  
הרשב"א ז"ל ומהנה עליהן שרי  
סוגיא מפוסתה היא בשוק פסק הורוע  
והלתיס (חולין דף קלד). שספק ממון  
עניים הרי הוא ספק ממון דלולין ביה  
לקולא לנתבע מדמקשינן התם אמתי  
דגר שנתגבר והיה לו פרה נשטת  
וכו' תנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא  
לקולא רמיהנא חורי נשטיי בשבין  
הקמה וכו' וליצטרך לשנויי הכל פרה  
בצוקת פטורה קיימא קמה בצוקת חיוב  
קיימא אלמא טעמא בצוקת חיוב  
קיימא הא לאו הכי ספק פטור ואם

### רש"י

אס"ל יש יד נזקקה. משום לכיון דאתקש א"ע"ג ללא חביבה צדקה  
אין היקש למחצה: הפקר מאי מי אמרינן היינו נזקק או לא. והאי  
ללא מספקא לן אי יש יד לשדועה או לא משום דצדקה איתקוש כי  
ידור נדר או השבצ שבועה<sup>ה</sup> והיינו דמנן (לקמן ט.) כנדרי רשעים נדר  
צדקה בדרבנן ובשדועה אלמא יש יד  
לשבועה: יש יד נזים הכסא. שיהא  
אסור לקרותו צדקה כ"פ: חדא מגו חדא  
קמיבעיא ליה. כלומר א"מ"ל יש זמון יש  
יד או אין יד: ולענין דהלכה. צדקוין  
נקיטינן ולחומרל דיש יד לכיון דבשדועה  
לא אפשטא הוה ליה ספיקא דלוריימא  
ולחומרל. וצבאה וצדקה כח הרשב"א  
ז"ל נמי דלולין לחומרל כיון דלקו  
בתיקו וכן כח הרשב"א ז"ל בהלכותיו  
דבעינן לצדקה לא אפשטא צדקה  
וסגינן דיש יד לצדקה וקיימא לן נמי  
דכל תיקו דאסורא לחומרל ומאי דלומר  
ז"ל דסוגיין דיש יד לצדקה היינו משום  
דקאמרינן דיש תמאל לומר יש יד  
לצדקה זה אפשר הוא על דרך  
הרמב"ם ז"ל שפוסק בכל מקום כאל  
ממלא לומר. אכל במאי דקאמר  
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא  
לחומרל ונראה שספקי גם כן ליה  
הרשב"א ז"ל ומהנה עליהן שרי  
סוגיא מפוסתה היא בשוק פסק הורוע  
והלתיס (חולין דף קלד). שספק ממון  
עניים הרי הוא ספק ממון דלולין ביה  
לקולא לנתבע מדמקשינן התם אמתי  
דגר שנתגבר והיה לו פרה נשטת  
וכו' תנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא  
לקולא רמיהנא חורי נשטיי בשבין  
הקמה וכו' וליצטרך לשנויי הכל פרה  
בצוקת פטורה קיימא קמה בצוקת חיוב  
קיימא אלמא טעמא בצוקת חיוב  
קיימא הא לאו הכי ספק פטור ואם

### מסורת הש"ס

אס"ל יש יד נזקקה. משום לכיון דאתקש א"ע"ג ללא חביבה צדקה  
אין היקש למחצה: הפקר מאי מי אמרינן היינו נזקק או לא. והאי  
ללא מספקא לן אי יש יד לשדועה או לא משום דצדקה איתקוש כי  
ידור נדר או השבצ שבועה<sup>ה</sup> והיינו דמנן (לקמן ט.) כנדרי רשעים נדר  
צדקה בדרבנן ובשדועה אלמא יש יד  
לשבועה: יש יד נזים הכסא. שיהא  
אסור לקרותו צדקה כ"פ: חדא מגו חדא  
קמיבעיא ליה. כלומר א"מ"ל יש זמון יש  
יד או אין יד: ולענין דהלכה. צדקוין  
נקיטינן ולחומרל דיש יד לכיון דבשדועה  
לא אפשטא הוה ליה ספיקא דלוריימא  
ולחומרל. וצבאה וצדקה כח הרשב"א  
ז"ל נמי דלולין לחומרל כיון דלקו  
בתיקו וכן כח הרשב"א ז"ל בהלכותיו  
דבעינן לצדקה לא אפשטא צדקה  
וסגינן דיש יד לצדקה וקיימא לן נמי  
דכל תיקו דאסורא לחומרל ומאי דלומר  
ז"ל דסוגיין דיש יד לצדקה היינו משום  
דקאמרינן דיש תמאל לומר יש יד  
לצדקה זה אפשר הוא על דרך  
הרמב"ם ז"ל שפוסק בכל מקום כאל  
ממלא לומר. אכל במאי דקאמר  
דקיימא לן נמי דכל תיקו דאסורא  
לחומרל ונראה שספקי גם כן ליה  
הרשב"א ז"ל ומהנה עליהן שרי  
סוגיא מפוסתה היא בשוק פסק הורוע  
והלתיס (חולין דף קלד). שספק ממון  
עניים הרי הוא ספק ממון דלולין ביה  
לקולא לנתבע מדמקשינן התם אמתי  
דגר שנתגבר והיה לו פרה נשטת  
וכו' תנן ספק ממון פטור אלמא ספיקא  
לקולא רמיהנא חורי נשטיי בשבין  
הקמה וכו' וליצטרך לשנויי הכל פרה  
בצוקת פטורה קיימא קמה בצוקת חיוב  
קיימא אלמא טעמא בצוקת חיוב  
קיימא הא לאו הכי ספק פטור ואם